

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«ГОРОД АГРЫЗ» АГРЫЗСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ӘГЕРЖЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«ӘГЕРЖЕ ШӘНӘРЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕН
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

28.06.2019

г.Агрыз

№20

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту тәртибен раслау турында

"Жирләү һәм жирләү эше турында" 12.01.1996 N 8-ФЗ Федераль закон, 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 14 маддәсендәге 1 өлешенәң 22 пункты, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының "Әгерже шәһәре" муниципаль берәмлеге Уставына нигезләнеп, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. Кушымтада бирелгән Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру һәм күмү урыннары тәртибен расларга.

2. "Әгерже шәһәре" муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының «Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы "Әгерже шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр, күмү, жирләү эшен оештыру һәм зиратларны карап тоту турындагы 2013 ел, 11 октябрәнән 247нче карары белән расланган Нигезләмәне үз көчен югалткан дип санарга.

3. Әлеге карарны Әгерже муниципаль районы сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында <http://agryz.tatarstan.ru> һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> урнаштырырга.

4. Карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземнең артымнан калдырам.

Житәкчесе

Ә.М. Рәхмәтуллин

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы «Әгерҗе шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма комитетының 28.06. 2019 №20 карары белән расланган

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӘГЕРҖЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ӘГЕРҖЕ ШӘҺӘРЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ РИТУАЛЬ ХЕЗМӘТЛӘР ОЕШТЫРУ ҺӘМ
КҮМҮ УРЫННАРЫН КАРАП ТОТУ ТӘРТИБЕ**

1. Гомуми нигезләмәләр

- 1.1. Әгерҗе муниципаль районы "Әгерҗе шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә зиратларның эшчәнлеге "Жирләү һәм жирләү эше турында" 12.01.1996 елдагы 8-ФЗ номерлы һәм "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябреннән 131-ФЗ номерлы Федераль законнар, 16.05.1989 СНИП 2.07.01-89 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү", 25.09.2007 СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе" санитар-эпидемиологик нормативлары, ГОСТ Р54611-2011 "Жирләүне оештыру һәм үткәру буенча хезмәтләр" милли стандартлары, ГОСТ Р53107-2008 "Көнкүреш хезмәтләре. Ритуаль хезмәтләр" төзелеш нормалары һәм кагыйдәләренә аерым нигезләмәләренә таянып гамәлгә ашырыла.
- 1.2. Әлеге тәртип мәет (жәсәдләренә) күмүгә, үлгәннәренә яисә һәлак булучыларны күмү белән бәйлә мөнәсәбәтләренә жайга сала, Әгерҗе шәһәренә барлык гамәлдәге һәм яна төзелә торган зиратлар территориясендә жирләү эшен оештыру-билгеләү нигезләрен, күмү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен билгели.
- 1.3. Әлеге тәртип Әгерҗе шәһәре территориясендәге барлык зиратларда да гамәлдә һәм, нинди оештыру-хокукый формада эшләвенә карамастан, барлык хужалык итүче субъектлар һәм гражданныр өчен мәжбүри.
- 1.4. Зират-мәетләренә күмүгә һәм ритуаль хезмәтләр күрсәтүгә билгеләнгән бина, корылма һәм башка объект.
- 1.5. Жирләү урыннары һәм күмү өчен билгеләнгән жир участкалары зиратларны күмү зонасын тәшкил итә. "Әгерҗе шәһәре" муниципаль берәмлеге зиратлары муниципаль милек булып тора.
- 1.6. Зират янындагы территориядә административ-хужалык, энергетика һәм өстәмә билгеләнештәге объектлар, мәдәният корылмалары, парковка зоналары урнаштырыла, яңалары төзелә һәм реконструкцияләнә ала. Жирләү урыны булмаган территория һәм жирләү өчен билгеләнгән объектлар, Россия Федерациясенә шәһәр төзелеше законнары таләпләре нигезендә зиратның милек комплексын формалаштыра.
- Башка хужалык итүче субъектлар карамагында булган корылмалар астындагы жир кишәрлекләре уникаль кадастр номерлары һәм Россия Федерациясенә гамәлдәге законнары нигезендә аерым милек булып тора.
- 1.7. Үлгәннәренә яки һәлак булучыларның мәетләрен күмү, мәрхүмнәргә лаеклы мөнәсәбәт һәм халыкның санитар - эпидемиологик иминлеген тәмин итү, үлгәннәренә Әгерҗе шәһәре зиратында жирләнә булу хокукын тәмин итү максатларында башкарыла.
- 1.8. Мәетләренә күмү, мәетләренә эксгумацияләү, кабер ташларын урнаштыру (алмаштыру) эшләре Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «Әгерҗе шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты карары буенча башкарыла.

**2. Жирләү һәм күмү эшен оештыру буенча
жирле үзидарә органнары вәкаләтләре**

- 2.1. Әгерҗе муниципаль районы "Әгерҗе шәһәре" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты (алга таба - Башкарма комитет):

- "Өгерже шәһәре" муниципаль берәмлегендә жирләү эшен оештыра;
- жирләүнең муниципаль урыннарын булдыру, жирләү урыннарын күчерү турында Карар кабул итә;
- жирләү урыннарын урнаштыру өчен муниципаль милектә булган жир кишәрлекләре бирә;
- муниципаль зират территориясендә гаилә каберлекләре, хәрби участоклар, прахлы урналар жирләү өчен жир кишәрлекләре, вероисповедаль участоклар, шәхесләре булмаган үлүчеләрне жирләү өчен жир кишәрлекләре, тормыш иптәше, якин туганнары, башка туганнары яки мәрхүмнәрнең законлы вәкиле булмаган, яки алар жирләүне гамәлгә ашыру мөмкинлеген булмаган очракта, шулай ук патолоанатомик калдыкларны күмү өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре булдыра;
- муниципаль милектәге жир участогының төрле төр күмү өчен бушлай бирелә торган күләмен билгели;
- санитар, экологик һәм башка таләпләрне бозган очракта муниципаль урында жир казуны туктата, жирләү урынын әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше саулыгына тискәре йогынтысын бетерү буенча чаралар күрә, шулай ук жирләүнең яңа урынын булдыру буенча чаралар күрә;
- муниципаль зиратлар территориясендә күмү һәм эксгумацияләргә теркәүне, яңадан теркәүне тәмин итә;
- жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәтләрнең эшчәнлеген координацияли;
- жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлегендә законнарда билгеләнгән тәртиптә күрсәтелә торган хезмәтләрнең бәясен билгели;
- хезмәт күрсәтүче оешмаларны сайлау максатларында жирләү хокукы булган муниципаль зиратларны карап тоту һәм эксплуатацияләү буенча килешүләр төзү хокукына конкурс оештыра;
- муниципаль зиратларны карап тоту һәм төзекләндерү буенча эшләрнең аерым төрләрне үткәргү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәтләр сатып алуны гамәлгә ашыра;
- муниципаль зиратларны карап тоту һәм эксплуатацияләү буенча килешү шартларын, аларда күмү хокукы белән, контрольдә тотуны тәмин итә;
- күмү тәртибен, күмү урыннарын карап тотуны контрольдә тоту;
- күмү өчен урыннар бүлеп бирү турында карарлар бирүне, күмү өчен буш урыннар бирүне, яңадан эшкәртүгә рөхсәт бирүне тәмин итә һәм аларны бирү тәртибен билгели;
- Россия Федерациясе территориясендә узган хәрби хәрәкәтләрдә һәлак булучыларның мәетләрен күмүне, шулай ук масса күләм репрессия корбаннарының мәетләре, ә кирәкле очракларда әлегә һәлак булучыларның мәетләрен яңадан күмүне билгели һәм терки;
- жирләү һәм жирләү эше мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара.

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә хезмәт күрсәтүче оешмалар

3.1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә хезмәт күрсәтүче оешмалар түбәндәге бүлекчәләргә бүленә:

- жирләү буенча гарантияләнгән хезмәтләр исемлегендә кысаларында жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәтләр (алга таба - махсулаштырылган хезмәтләр));
- жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүче башка затлар (алга таба - хужалык субъектлары);
- муниципаль зиратларны карап тоту һәм эксплуатацияләүче затлар, тиешле зиратта жирләү хокукы белән (алга таба-оешмаларга хезмәт күрсәтүче).

3.2. Хезмәт күрсәтүче оешмаларны сайлау Башкарма комитет тарафыннан жирләү буенча хезмәт күрсәтүче оешмалар арасында конкурс үткәргү юлы белән башкарыла, аны үткәргү нәтижәләре буенча тиешле зиратта күмү хокукы булган муниципаль зиратларны карап тоту һәм эксплуатацияләүгә хезмәт күрсәтүче оешмалар билгеләнә. Конкурста җиңгән зат белән муниципаль зиратны карап тоту һәм эксплуатацияләү буенча билгеле бер Конкурс документлары төзелә.

3.3. Үлгән кешенең ире-хатыны, якин туганнары, башка туганнары яки мәрхүмнең законлы вәкиле булмаган очракта яки алар жирләүне гамәлгә ашыру мөмкинлеген булмаган очракта, шулай ук үз

өстенә ала торган башка затлар булмаган очракта-мәетне күмүгә, мондый мәетне күмүгә махсус-жирләү эше мәсьәләләре буенча хезмәт башкара.

3.4. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә хезмәт күрсәтүче оешмалар жирләү кирәк-яраклары махсуслаштырылган кибетләр (салоннар-кибетләр), ритуаль хезмәтләр бюросы, жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүгә заказлар кабул итү пунктлары, жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүгә заказлар кабул итү пунктлары аша, жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүгә заказлар кабул итү агентлары чөлтәре аша һәм башка объектлар аша үз эшчәнлеген башкара алалар. Урамдагы жирләү кирәк-яраклары белән сәүдә итү тыела.

3.5. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә хезмәт күрсәтүче оешмалар жирләү һәм жирләү эше, таләп итүче хокукларын яклау турындагы законнарны, санитар нормаларны һәм кагыйдәләрен, жирләү эше өлкәсендә эшчәнлек алып бару кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

3.6. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә хезмәт күрсәтүче оешмалар закон нигезендә, башка хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә хезмәтләр сертификациясен үтә ала.

3.7. Үз эшчәнлеген тормышка ашырганда махсуслаштырылган хезмәт түбәндәге төп функцияләрен башкара:

- жирләүгә заказлар кабул итү һәм рәсмиләштерү;
- гамәлдәге законнар нигезендә кешенең үлеменән соң үз гәүдәсенә карата лаеклы мөнәсәбәт күрсәтү;
- күмү әйберләре (табут, венюклар, тасмалар һ. б.) сату.);
- граждандан панихидасы уздыру өчен траур залы бирү;
- Транспорт һәм катафалк йөртүләрен тәмин итү,
- кабер ташы эзерләү һәм урнаштыруга заказлар рәсмиләштерү;
- тормыш иптәше, якин туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган үлгән (һәлак булган) мәетләрен күмүне оештыру;
- шәһәр жирлегеннән читкә транспортировкалау өчен вафат булган мәетләрен эзерләүгә булышлык күрсәтү;
- жир ресурсларын оештыру һәм үткәрү мәсьәләләре буенча консультация ярдәме күрсәтү;
- гамәлдәге законнар нигезендә шәһәр жирлегендә жирләү эшен гамәлгә ашыру белән бәйлә башка функцияләр.

4. Зиратлар эшен оештыру һәм төзекләндерү буенча төп таләпләр

4.1. «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге зиратлары нинди булуы буенча муниципаль, горөф-гадәт - ижтимагы, жирләү тибы буенча - традицион һәм динле булып тора.

4.2. Әгерже шәһәре зиратлары жирләү өлешендә берничә тип булырга мөмкин: ачык, ябык, ирекле күмү өчен ябык.

Жир кишәрлекләре булган ачык зиратларда жир куенына күмүнең яңа урыннарын булдыру өчен чикләүләр юк.

Буш жирләү өчен ябык зират-яңа жир биләмәләре булдыру өчен буш урын юк, ә жир куенына бары тик булган каберләргә генә күмелә.

Ябык зиратлар - үлчеләрне жирләми торган зиратлар.

Зиратның статусы турында карар "Әгерже шәһәре" муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.

4.3. Зиратларны төзекләндерү, аларны тиешле тәртиптә тоту, күмүнең санитар нормаларын үтәү, Әгерже шәһәре территориясендә хезмәт күрсәтүче персонал белән тәмин итү жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан тәмин ителә.

4.4. Жирләүнең яңа урыннарын (яңа зиратларны) булдыру турындагы карар "Әгерже шәһәре" муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты карары белән кабул ителә.

4.5. Зират территориясен күмү ысулына бәйсез рәвештә функциональ зоналарга бүлеләр:

- 1) керү;
- 2) ритуаль;
- 3) административ-хужалык;

4) күмү зонасы;

5) зират периметры буенча Яшел саклау зонасы.

4.6. 10 гектар майдандагы зиратларның керү зонасында һәм аннан да күбрәк майданда каралырга тиеш:

1) керү төркеме, зират һәм жирләү эшен оештырган өчен вәкаләтле орган исемен күрсәтеп;

2) мәет кертү төркеме;

3) аерым хужалык керү урыны;

4) чүп жыю өчен урналар;

5) административ биналар, кишәрлекләр, юллар, тарихи һәм мемориаль каберләр, гомуми кулланылыштагы урыннар һәм су краннары (техник ихтыяжлар өчен су жыю баклары) билгеләмэләре белән схематик план);

6) Администрация белдерүләре һәм күрсәтмэләре, зиратларга бару кагыйдәләре, гражданның хоуклары һәм бурычлары өчен белешмә-мәгълүмат стенды;

7) жәмәгать бәдрәфләре.

Керү зонасында жирләү сервисының башка объектлары һәм килүчеләр ял итү урыннары урнаштырыла ала.

4.7. Зиратларның ритуаль зонасын төп керү ишегеннән һәм административ-хужалык зонасыннан ерак түгел урнаштырырга кирәк.

Ритуаль зонада матәм йолалары һәм хушлашу үткәру өчен биналар һәм корылмалар, дини биналар һәм корылмалар, жәмәгать өчен әһәмиятле һәйкәлләр, ял итү майданчыклары карала.

Жәмәгать зиратлары секторларында хәрби каберлекләр өчен хәрби кадер-хөрмәтне бирү өчен майданчыклар булырга тиеш.

4.8. Административ-хужалык зонасы-административ-көнкүреш бинасы, матди һәм инвентарь складлары урнашкан зират территориясенә бер өлеше..

4.9. Зиратлар жиһазландырылырга тиеш:

1) чүп жыючы баклар белән контейнер майданчыклары;

2) су һәм техник ихтыяжлар өчен баклар белән;

3) автостоянка.

4.10. Зират территориясе койма белән әйләндереп алынган булырга тиеш.

4.11. Күмү зонасы зиратның төп функциональ өлеше булып тора һәм кварталларга, секторларга һәм квартал баганаларында күрсәтелгән тиешле хәрәфләр һәм саннар белән билгеләнгән участокларга бүленә.

Күмү зонасының планлаштыру структурасы элементлары булып кварталлар, секторлар һәм күмү урыннары участкалары тора.

Кварталлар 2,0 метрдан да ким булмаган каты өслекле эчке юллар белән аерыла.

Эчке юлларны һәм зиратларны салганда участкадагы иң таралган каберләрдән алып бару яки аллеяга кадәр ераклык 30 метрдан артмаска тиеш.

4.12. Зиратларда ялгыз күмү, туганнарча жирләү, мактаулы, хәрбиләрчә күмү урыннары каралырга тиеш.

4.13. Зиратлар периметры буенча хужалык әһәмияте һәм әхлакый (Яшел) саклау зонасы булган божра (әйләнеч) оештырырга киңәш ителә, ул зиратны визуаль яклауны тәэмин итәргә тиеш.

4.14. Күмү урыннарына бару өчен тәкъдим ителә торган вакыт: май аеннан сентябрь аена кадәр - 8.00 дән 19.00 гә кадәр, октябрь аеннан апрель аена кадәр - 8.00 дән 17.00 гә кадәр.

Зиратлар администрацияләренә эш режимы-көн саен 08: 00дән 17: 00гә кадәр.

Зиратларны күмү көн саен 10.00 сәгатьтән 16.00 сәгәткә кадәр башкарыла.

4.15. Зиратларны карап тоту кагыйдәләре Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

5. Зиратларда күмү урыннары һәм аларның төрләре

5.1. Әгерже шәһәренә барлык зиратларында да, санитар-эпидемиологик нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә, жиргә (табутлардан башка) яндырылмаган мәетләр жирләнә.

5.2. Күмү урыннары зиратны планлаштыру нигезендө билгеләнә. Зиратны планлаштыруны “Өгерже шәһәре” муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты билгели.

5.3. Зиратлар территорияләрендә үлүчеләрне жирләү өчен аерым участоклар яки секцияләр төзелә ала.

5.4. Күмү урыннары түбәндәге төрлөргә бүленә:

- 1) ялгызлар;
- 2) туганлык;
- 3) мактаулы-хәрби.

Жир кишәрлекләре бушлай бирелә.

5.5. Бер кеше күмү урыны 2,0 м x 2,0 м x 1,0 м (озынлыгы, тирәнлеге, киңлеге) тәшкил итә.

5.6. Туганлык жирләре зират территориясендә үлгән кешенәң каберенә шул ук урында хатыны яки якын туганы күмелүен гарантияләү өчен бирелә. Туганлык жирләү урыннары мәрхүмне күмгән вакытта бирелә. Туганлык жирләре теркәлгән затка киләчәктә бу урында жирләнгән булырга, шулай ук мәрхүмнең туганнары күмелгән урында жирләү хокукы бирелә.

Туганлык урыннарда күмелү әлеге кабердә соңгы күмелгән вакыттан алып 15 ел узмаса рөхсәт ителми.

Барлык зиратларда да туганнар күмелгән урынның күләме 2,0 м x 2,5 м x 2,0 м (озынлыгы, тирәнлеге, Киңлеге) тәшкил итә.

5.7. Гаилә каберлекләре-бу ике һәм аннан күбрәк үлгән якын туганнарын күмәр өчен зиратлардагы аерым жир участкалары.

Аларның якыннарына тормыш иптәшләре, балалары, эти-әниләре, туганнары, сеңелләре, оныклары, бабайлары, әбиләре керә.

5.8. Гаилә кабере өчен бирелергә мөмкин (резервланган) урыннар Башкарма комитет карары белән раслана.

«Өгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән берлектә гражданның гаилә каберләрен куллану күләмнәре һәм тәртибе билгеләнә.

5.9. Кызыксынган зат (мөрәжәгать итүче) Гаилә күмү урынын алдан билгеләү өчен "Өгерже шәһәре" муниципаль берәмлеге башкарма коми-тетына мөрәжәгать итә һәм гаилә күмү урынын алдан килештерү акты төзелә. Күмү урынын алдан килештерү актында участокның урнашу урыны (зиратның исеме, квартал номеры, сектор, участок), куллану күләме һәм шартлары (турыдан-туры яки киләчәктә күмү өчен) күрсәтелә. Алдан килештерү акты ике нөсхәдә төзелә, шуларның берсе гариза бирүчегә тапшырыла.

5.10. Гаилә (туганлык) кабере өчен урын бирү турындагы мәсьәләне хәл итү өчен түбәндәге документлар бирелә:

- 1) гаилә күмелгән урында жирләү (янадан күмү) күздә тотылган затлар даирәсе күрсәтелгән һәм гаилә жирлеген булдыру өчен урын бирү турында гариза;
- 2) паспорт яки мөрәжәгать итүченәң шәхесен раслаучы башка документ күчермәсе, төп нөсхә;
- 3) гаризада күрсәтелгән затларның туу дәрәжәсен раслаучы документларның төп нөсхәләре;
- 4) күмү урыннарын алдан килештерү акты.

Әлеге Тәртиптә каралмаган башка документлар таләп итү рөхсәт ителми.

Бирелгән барлык документлар да әлеге статьяда күрсәтелгән документларны тапшыру көнендә мөрәжәгать итүчегә аларны кабул итү датасы турында тамга белән тапшырыла торган тасвирламалар буенча кабул ителә.

Вәкаләтле орган бирелгән документларны исәпкә алуны һәм саклауны тәэмин итә.

5.11. Гаилә каберлеге өчен урын бирү яки аны бирүдән баш тарту турында карар мөрәжәгать итүче тарафыннан үлем турында медицина белешмәсе яисә гражданлык хәле актларын теркәү органнары тарафыннан бирелә торган үлем турында таныклык, шулай ук хокук тәртибе 5.10 пунктында күрсәтелгән документлар бирү көнендә кабул ителә.

5.12. Гаилә каберлеге өчен урын күләме (туган жир өчен бушлай бирелә торган урынны исәпкә алып) 12 кв. метрдан артмаска тиеш.

5.13. «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты карары белән билгеләнгән күләмдә гаилә (нәсел) күмү урыннарын резервлау өчен бер тапкыр бирелә торган түләү алына.

5.14. Аны тапшыру турында уведомление белән почта аша жиберелә (алга таба - уведомление белән) мөрәжәгать итүчегә әлеге Тәртипнең 5.11 пунктында билгеләнгән вакытка жиберелә.

5.15. Гаилә каберлеге өчен урын бирүдән баш тарту турындагы карар мөрәжәгать итүчегә әлеге Тәртипнең 5.11 пунктында билгеләнгән вакытка тапшырыла яки жиберелә.

Гаилә каберлеге өчен урын бирүдән баш тарту рөхсәт ителә, әгәр:

1) мөрәжәгать итүче, Гаилә күмүләре өчен урын бирелергә мөмкин булган зиратларның исемлегенә керми торган зиратта урын алырга теләк белдерсә;

2) гариза бирүче гаилә күмү булдыру (резервлау) өчен тәкъдим ителгән урыннардан баш тартса;

3) мөрәжәгать итүче зиратның һәм архитектура-ландшафтлы урта зиратның структур үзенчәлекләре белән бәйле рәвештә гаилә жирилеген булдыру (резервлау) өчен бүлеп бирелә алмый торган урын алырга теләк белдерсә;

4) мөрәжәгать итүче әлеге Тәртипнең 5.10 пунктында күрсәтелгән документларны тапшырмаса.

Мөрәжәгать итүче Гаилә каберлеген булдыру өчен суд тәртибендә урын бирүдән (резервлаштырудан) баш тартуға шикаять бирергә яисә гаилә жирилеген булдыру өчен нигез булган нигезләмәләренә бетергәннән соң гаилә жирилеген булдыру өчен урын бирү турында гариза белән кабат мөрәжәгать итәргә хокуклы.

5.16. Жәмәгать зиратларында өстенлекле дин (конфессиональ) сыйфаты буенча вафат булган кешеләренә жириләү өчен жир кишәрлекләре каралырга мөмкин. Жириләү урыннарыннан вероисповедаль зиратларда жириләү урыннарын аерып алу буенча эш алып барыла, анда жириләү урыннары бары тик бер дин тоту өчен генә билгеләнгән.

6. Мәрхүмнәрне күмү тәртибе

6.1. Мәрхүмнәрне жириләү, үлгән кешенең мәетен күмү, этик һәм санитар таләпләргә каршы килми торган горейф-гадәтләргә туры килми торган йола гамәлләрен, үлгәннәрнең мәетен (мәетләрен) күмү (кабергә күмү, тау битләренә күмү) яки прахлы урнаны жириләү (кабергә күмелү) юлы белән башкарыла.

6.2. Гамәлдәге законнар нигезендә, аның вафатыннан соң һәр кешегә жириләү, аның ихтыяр белдерүен исәпкә алып, мәетне жириләү өчен жир кишәрлеге бирү гарантияләнгән.

Зиратларда үлгән кешенең мәетен күмү өчен урыннар мәетләренә күмүне гамәлгә ашыру өчен бирелә. Әлеге зиратта күмелмәгән затлар истәлегенә чокырлар урнаштыру рөхсәт ителми.

6.3. Үлүчеләренә күмү бары тик Граждан хәле актларын язучу вәкаләтле органы биргән дәүләт үрнәгендәге үлем турында таныклык яки билгеләнгән үрнәктәге перинаталь үлем турында медицина белешмәсе нигезендә генә башкарыла.

6.4. Әгерже шәһәре зиратларында мәрхүмнәрне күмү-жириләү мәсьәләләре буенча махсус хезмәт көче белән башкарыла.

6.5. Мәрхүмне жириләү өчен жир участогы күләмен (күмү урыны) вәкаләтле орган зират статусыннан һәм буш урыннардан чыгып билгели.

Участокның күләме:

- 1,2 м x 2,2 м-бер мәрхүмне күмү өчен;

- 2,5 м x 2,2 м-мәрхүмне күмәр өчен яки якин туганны күмәр өчен өстәмә урын бирелгәндә.

Кабернең тирәнлеге-1,5 метрдан да ким түгел.

6.6. Мәрхүмне жириләү өчен яңа (Ирекле) жир кишәрлеге бирелгәндә, жириләнгән урынның озынлыгы буенча дүрт якның берсе белән кабер янына ирекле керү тәэмин ителә. Кабергә ирекле үтеп керүне тәэмин итүче проба киңлеге 0,5 метрдан да ким булмаска тиеш.

6.7. Күмү, кагыйдә буларак, зират территориясен рациональ файдалануны исәпкә алып, эзлекле тәртиптә башкарыла. Жир кишәрлеге, аның күләме һәм турыдан-туры күмелү урыны вафат булган затның жириләү бурычын үз өстенә алган вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

6.8. Жириләү буш жириләрдә дә, буш урыннарда да, каберләрдә дә башкарыла ала.

6.9. Мәрхүмнәрнең туган жиренең ирекле участогында күмелгән урынын җирләү элек бирелгән чикләрдә генә кертелә.

6.10. Вафат булган туганлык урыннарын күмү гамәлдә булган каберләргә турыдан-туры күмү бары тик күмү өчен җаваплы гражданның шәхси гаризалары буенча гына башкарыла, тиешле документлар булганда яки җирләнгән урынга җаваплы затлар гаризасы буенча гына җирләү бурычын үз өстенә ала.

Тиешле рәвештә теркәлмәгән буш урыннарда үлгән яки күмелгән урыннарны теркәү кенәгәсендә җирләнгән урын өчен җаваплы Вәкаләтле органда исәпкә алу мәгълүматлары булмаган очракта мәетләрне күмүгә алынмый.

6.11. Җирләнгән урын өчен җаваплы кеше үлгән очракта, аны җирләү бурычын үз өстенә алган зат вәкаләтле органга билгеләнгән үрнәктәге элеме каберлеккә күмелү турында таныклык оригиналын тәкъдим итәргә тиеш.

6.12. Каберләргә казып алу участкагы һәм вәкаләтле орган күрсәтелгән чикләрдә тиешле ризалыкка алганнан соң гына башкарыла.

6.13. Үлгән кешенең мәетен күмү тиешле рәхсәт алганнан соң башкарыла.

6.14. Үлгән кешенең җирләү бурычын үз өстенә алган затның каберен казырга рәхсәт алу һәм мәетне күмүгә рәхсәт алу өчен вәкаләтле органга үзе мөрәҗәгать итә.

6.15. Гаризага түбәндәге документлар һәм аларның күчәрмәләре теркәлә:

1) яңа урында күмелгән вакытта:

- дәүләт үрнәгендәге үлү турында таныклык яки перинаталь үлем турында медицина таныклығы билгеләнгән үрнәктәге;

- гариза бирүче паспорты.

Яңа урында күмелмәгән очракта, гариза вәкаләтле орган белгечләре зиратта күмү өчен күздә тотылган урынга чыгыш карала, җирләүне гамәлгә ашыру һәм күмү урынын урнаштыру мөмкинлеге карала, шуңа күрә гаризада тиешле билге-киләшү куела.

Күмү өчен гариза мөрәҗәгать иткәннән соң бер тәүлек вакыт эчендә карала һәм килештерелә; 2) булган кабергә беркеткәндә:

- үлү турында таныклык яки медицина таныклығы перинаталь үлем турында билгеләнгән үрнәктәге;

- җирләнгән урын өчен җаваплы паспорт;

- билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык;

- крематорийның кайсы крематорийда һәм жәсәдләре үлгәндә, мөрәҗәгать итүчегә прах бирү фактын раслаучы белешмә крематорий турында белешмә;

4) вафат булган кешене исән чакта элеме каберлеккә күмелү турында таныклык:

- күмелгән урын өчен җаваплы кешенең үлеми турында таныклык;

- мәрхүмне күмелгән урынга җаваплы җирләү бурычын үз өстенә алган зат паспорты;

- билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык. Таныклык булмаган очракта мәрхүмне җирләүне теркәү кенәгәсендә булган архив мәгълүматлары нигезендә эшкәртелергә мөмкин

6.15. Күмелгән кешенең ир-хатыны(һәм), балалары, ата-аналары, уллыкка алынган балалары үлгән очракта һәм җирләнгән урын өчен җавап бирүче мөрәҗәгать итү мөмкинлеге булмаганда, булган каберлеккә якин туганы гаризасы нигезендә вәкаләтле орган җитәкчесе тарафыннан кабул ителергә мөмкин.

6.16. Гамәлдәге каберлеккә ялгану турында гариза вәкаләтле орган тарафыннан зиратта карала, шул ук вакытта исәпкә алу мәгълүматлары тикшерелә, күмелгән урынга чыгу карала, факттагы һәм, алар туры килгән очракта, теркәү белешмәләре тикшерелә, бу урында җирләүне гамәлгә ашыру мөмкинлеге билгеләнә, шуннан соң, билгеләнгән каберлеккә күмелү урыны өчен җаваплы кеше ризалыгы булган очракта, гаризада тиешле билге куела-киләшү төзелә.

Булган каберлеккә ялгануга килешү алуда түбәндәге сәбәпләр буенча кире кагылырга мөмкин:

- җирләнгән урын өчен җаваплы булмау яки аның өстәп күмүгә ризалыгы булмау;

- якин туганы үлү турында таныклыкның оригиналы яки архив белешмәсе булмау;

- күмү урынында факттагы мәгълүматлар дөрөслеккә туры килмәү;

- яндагы күмүләрнең тынгысызлыгын бозу куркынычы;

- яндагы кабер ташларына зыян килү куркынычы;
- кабер казу эшен башкаручы затларның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янау;
- зиратны Тышкы төзекләндерү объектларына зыян китерү мөмкинлеге.

6.17. Зиратта вәкаләтле орган белгече күмү турындагы гаризаны караганнан соң гариза вәкаләтле орган администрациясенә тапшырыла, анда гариза бирүченең жирләүне гамәлгә ашыру, тапшырылган документларның тулылыгы һәм кирәкле килешүләрнең булуы тикшерелә.

Уңай билге булмаган очракта, вәкаләтле орган белгеченең килештерелүе килештерүдән баш тартуның нигезле булуы тикшерелә.

6.18. Мөрәжәгать итүченең тикшерүе тәмамлангач, мөрәжәгать итүчегә каберне казырга рөхсәт бирелә яисә вәкаләтле органның вазыйфай затына тиешле виза салу юлы белән рөхсәт бирүдән баш тартыла. Кабер казуга рөхсәт бирүдән баш тарткан очракта, гариза бирүче ачыкланган житешсезлекләргә бетерергә һәм кабат гариза белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

6.19. Алынган рөхсәт белән мөрәжәгать итүче вәкаләтле орган белгечләренә зиратта мөрәжәгать итә, шуннан соң мөрәжәгать итүче һәм кабер казуны гамәлгә ашыручы затлар кабер казуның куркынычсызлык техникасы буенча мәжбүри инструктаж уза, зират инфраструктурасына һәм күрше жирләнган урыннарга зыян китергән өчен журналда эшләр житештерүгә рөхсәт ителә.

6.20. Мәрхүмне жирләү бурычын үз өстенә алган һәм каберләргә турыдан-туры казып чыгарачак затлар зиратның эш режимын исәпкә алып, эшләр башкаруга рөхсәт ителә.

6.21. Кайгылы йөреш яки кабер казып ятучы урыннан ерак түгел күмелгән очракта, жир эшләре яки күмү корылмалары урнаштыру буенча эшләр туктатыла.

6.22. Кабер казу эшләре тәмамланганнан соң, вәкаләтле вәкил белгече тарафыннан эзерләнгән кеше санитар нормаларга һәм рөхсәт документларына туры килү-килмәү, шулай ук әйләнә-тирә территориянең чисталыгын һәм тәртибен тикшерә алды. Гаризага туры килгән очракта тамга ясала, аның нигезендә жирләү процессы мәрхүмне жирләү өчен рөхсәт ителә.

6.23. Мәрхүмне турыдан-туры күмү вакыты мәетләргә күмүне контрольдә тоту һәм башка жирләү процесслары белән кисешүне булдырмау мөмкинлеген тәмин итү максатларында вәкаләтле орган белгече тарафыннан күрсәтелә.

6.24. Күмелгәннән соң вәкаләтле орган белгече жирләнгән урынга баргач, каберлекләргә һәм янәшәсендәге территорияләргә чистарту, тәртип, санитар-эпидемиологик таләпләргә туры килә-чөкырлар, якын-тирәдә күмелгән күмүләрнең сакланышы һәм тынгылык корылмалары һәм зиратның инфра-структурасын карый алды, шуннан соң каберләргә казырга рөхсәт итеп тиешле билге куела.

6.25. Үлгән кешенең билгеләнгән үрнәктәге күмү өчен барлык тамгалары булган гариза вәкаләтле орган вәкиленә тапшырыла, бу исә жирләүне гамәлгә ашыру бурычын үз өстенә алган затка жирләү турында таныклык бирү өчен күчәрлек булып тора.

6.26. Мәетне тиешле рөхсәттән башка яки регламентларын бозып жирләү гамәлдәге законнар нигезендә җаваплылыкка тартыла. Вәкаләтле орган билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык һәм мәрхүмне зиратта күмүнең булуы турында белешмә бирергә хокуклы түгел.

7. Үлгән кешенең ир-хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган мәетләргә күмү

7.1. Үлгән кешенең ир-хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган мәетне күмү жирләү буенча хезмәтләр исемлегенә нигезендә жирләү эше мәсьәләләргә буенча хезмәт тарафыннан гамәлгә ашырыла ала:

- жирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- тәнне кәфенләү;
- табут бирү;
- мәрхүмне зиратка китерү;
- жирләү (жирләү өчен кабер казу һәм жир астына төшү буенча хезмәтләр күрсәтү комплексы (шул исәптән туфрак салынган урнаны күмү), жирләү ритуаль тамгасы урнаштыру).

7.2. Шәхесе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокта Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән вафат (үлгән) мәетләрне күмү, жирләү буенча хезмәтләр исемлеге нигезендә билгеләнгән очраklar өчен билгеләнгән урыннарда жәмәгать зиратларын исәпкә алу юлы белән, жирле үзидарә органнары ризалыгы белән жирләү эше мәсьәләләре буенча хезмәт тарафыннан башкарыла:

- жирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- тән кәфенләү;
- табут бирү;
- мәрхүмне зиратка китерү;
- жирләү (жирләү өчен кабер казу һәм жир астына төшү буенча хезмәтләр күрсәтү комплексы (шул исәптән туфрақ салынган урнаны күмү), жирләү ритуаль тамгасы урнаштыру).

7.3. Медицина учреждениеләре үлгән кешенең ир-хатыны, якин туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган үлгән мәетләрне күмү түбәндәге тәртиптә башкарыла:

- Эчке эшләр органнарының үлгән (үлгән) мәетне күмүгә ризалык алганнан соң медицина учреждениесе үлем турында табиб таныклығы, ЗАГС органнарында үлү турында акт язуы булу турында белешмә, медицина оешмасының баш табибы (яки баш табиб вазифаларын башкаручы зат) имзасы белән жирләү эше мәсьәләләре буенча хезмәт житәкчесе исеменә мәетне күмү турында озату хаты әзерли.

Медицина учреждениесе тәэмин итә юндыруны, кәфенләүне, табутка салу һәм гәүдәсен күмүчеләргә тапшыру эшләрен;

- жирләү эше мәсьәләләре буенча хезмәт зиратка китерү һәм күмү эшләре алып бара.

7.4. 7.1. пунктка күрсәтелгән затларны күмү буенча хезмәт күрсәтү бәясе әлеге Нигезләмә гамәлдәге законнар нигезендә «Өгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

8. Күмү урыннарын теркәү һәм яңадан теркәү

8.1. Өгерже шәһәре зиратларында каберләрне «Өгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла торган мәжбүри рәвештә теркәү узарга тиеш. Башкарылган күмүләрне исәпкә алу кәгазьдә алып барыла.

8.2. Күмелгән урыннарны (каберләрне) теркәү «Өгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының вазыйфай заты тарафыннан үлгән кешене күмү процедурасы тәмамланганнан соң күмелгән урыннарны теркәү-билгеләү кенәгәсендә башкарыла.

Күмү урыннарын теркәү китабы «Өгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма ко-митетында мәңгелек сакланьрга тиеш.

Хужасыз жир кишәрлекләре барлыкка килүгә юл куймау максатларында жир кишәрлекләрен (каберләрне) жирләү бурычын үз өстенә алган физик затларга гына теркәү рөхсәт ителә.

Мәрхүмне жирләү (күмү урыны өчен җаваплы) бурычын үз өстенә алган зат теркәлү һәм күмү урынын исәпкә алу белән бәйлә барлык мәсьәләләрне тәмамларга, шул исәптән тиешле документларны рәсмиләштерергә, жирләү процедурасы тәмамланганнан соң ук исәпкә алу язмаларын кертергә тиеш.

8.3. Жирләнгән урынны теркәгәндә вафат булган затның ишү бурычын үз өстенә алган затка билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык, шулай ук каберлекләрне теркәү кенәгәсендә тиешле язу номеры бирелә.

Вәкаләтле органның вазыйфай заты жирләнгән урында саклагыч номерларны урнаштыру яки аны жирләү бурычын үз өстенә алган зат тарафыннан билгеләү мәжбүри.

8.4. Жирләү турындагы таныклык таныклык жирләү урыны белән расланган гамәлләр башкару хокукын раслый торган документ булып тора. Күмелгән урын өчен җаваплы кеше яки аның вәкиле гаризасы буенча нотариаль расланган ышаныч белән түбәндәге гамәлләр кылына:

- жылыту корьлмалары урнаштыру;
- кабердә күмелгән урын өчен җаваплы затка хокук һәм бурычларны тапшыру;
- минераллаштыру процессы ачылганнан соң үлгән яки аның жәсәдләрен терелтеп алу;

- калдыктарны эшкертү (экспумация һәм жирләү).

8.5. "Өгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты кирәк булган очракта, әмма 25 елга бер тапкырдан да ким булмаган очракта күмелгән урыннарны мәжбүри планлы рәвештә теркәүне башкара. Яңадан теркәү барышында күмелгән урыннар өчен җаваплы кешеләр билгеләнә, теркәү мәгълүматлары яңартыла, үлэтлү корылымаларының торышы теркәлә, күмү турында Яңа таныклык бирелә һәм яңа теркәү номеры бирелә. Яңадан теркәү уздырганда кызыксынган затлар вәкаләтле орган адресына тиешле гариза белән мөрәжәгать итәләр.

8.6. Гражданнар мөрәжәгәте буенча теркәү һәм яңадан теркәү билгеләнгән үрнәктәге гариза һәм аларның ко-пий кушымталары белән түбәндәге документларның нигезе-ФТИ тарафыннан башкарыла:

1) жирләнгән урын өчен җаваплы сменадан башка яңадан теркәү вакытында:

- билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык;

- жирләнгән урын өчен җаваплы паспорт;

2) күмелгән урын өчен гамәлдәге җаваплы зат гаризасы буенча яңа затка яңадан теркәгәндә:

- билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык;

- жирләнгән урын өчен гамәлдәге җаваплы паспорт;

- күмелгән урын өчен яңа җаваплы паспорт;

- бу кабердә күмелгән яки күмелгән урын өчен җаваплы булган туганлык бәйләнешләрен раслаучы документлар;

3) күмелгән урын өчен җаваплы кешенең үлеменә бәйле рәвештә яңадан теркәлү вакытында:

- билгеләнгән үрнәктәге күмү турында таныклык;

- күмелгән урын өчен җаваплы кешенең үлеме турында таныклык;

- гариза бирүче паспорты;

- бу кабердә күмелгән яки күмелгән урын өчен җаваплы булган туганлык бәйләнешләрен раслаучы документлар;

4) туганнары һәм башка гражданнар катнашыннан башка махсулаштырылган хезмәт тарафыннан күмелгән, кирәксез яисә танылмаган вафат булган кешенең каберләрен яңадан теркәгәндә:

- кирәксез яки танылмаган вафат булу турында таныклык;

- кабернең урнашу урыны һәм теркәү номеры күрсәтелгән вәкаләтле орган вәкиленнән билгеләнгән үрнәктәге белешмә;

- гариза бирүче паспорты;

- кызыксынган туган затның мәетнең үлүе һәм жирләүдә булмау сәбәпләрен күрсәтеп гариза бирүе;

- бу кабердә күмелгән яки күмелгән урын өчен җаваплы булган туганлык бәйләнешләрен раслаучы документлар.

8.7. Күмелгән урын өчен җаваплы кеше үлгән очракта, кабердә күмелгән яки күмелгән урын өчен җаваплы, вәкаләтле органга гариза белән беренче мөрәжәгать иткән туганына теркәлә.

Бер үк вакытта ике һәм аннан да күбрәк гариза кәргән очракта, яңадан теркәү турында Карар кабул иткәндә өстенлек киләсе тәртиптә бирелә:

- ире, хатыны;

- балалар, ата-аналар, уллыкка алуучылар;

- башка туганнар туганлык элементләрен өстенлекле итү тәртибендә.

Башка затларның күмелү урынын яңадан теркәгән очракта, туганлык элементләрен өстенлеге тәртибендә өстенлекле яисә тигез хокук булса, карар алар арасында судка кадәр яисә суд тәртибендә кабул ителә.

Күмүне (каберләрен) яңадан теркәү һәм яңадан теркәү турында алдагы карарны гамәлдән чыгару яңа затка жирләнгән урын өчен гамәлдәге җаваплы затны билгеләү буенча вәкаләтле орган тарафыннан яисә суд карары нигезендә гамәлгә ашырыла, шул ук вакытта элек бирелгән таныклыкны гамәлдән чыгару турындагы карар күчәрсә кызыксынган затка җибәрелә.

8.8. Вәкаләтле органда күмү урыны өчен гамәлдәге җаваплы архив мәгълүматлары булмаган очракта мөрәжәгать итүче тарафыннан түбәндәге документларны тапшырырга кирәк:

- гариза бирүче паспорты;

- каралучы кабердә күмелгән затларның үлүе турында таныклык (архив белешмәсе) ;
- бу кабердә күмелгән затлар белән туганлыкны раслаучы документлар;
- әлеге зиратта үлгән кешене күмү фактын раслаучы документлар;
- билгеләнгән жылыту корылмаларына милек хокукын раслаучы документлар.

8.9. Бу кабердә күмелгән яки күмелгән урын өчен җаваплы булган затларга күмелгән урыннарны яңадан рәсмиләштерү рөхсәт ителми.

8.10. Күмү урынын яңадан теркәү турында Карар кабул ителгәннән соң, вәкаләтле орган тарафыннан басып алу-фикерләр теркәү китабына тиешле язма кертелә.

Яңа җаваплы кешегә җирләнгән урын өчен җирләү турында таныклык һәм теркәү номеры бирелә. Җирләү турындагы иске таныклык һәм номеркалар вәкаләтле органга тапшырыла һәм утильләштерелә.

Вәкаләтле органның вазыйфаи заты яңадан теркәү тәмамланганнан соң турыдан-туры күмелгән урында Яңа каберлек теркәү номеры билгеләргә яки аны күмү урыны өчен җаваплы итеп урнаштырырга тиеш.

8.11. Билгеләнгән үрнәктәге таныклыкны югалткан очракта, аның гаризасы буенча күмелгән урын өчен җаваплы архив мәгълүматлары нигезендә дубликат бирелә.

8.12. Зиратта күмелгән урыннарны раслау өчен җавап җирләнгән урын өчен билгеләнгән үрнәктәге белешмә бары тик каберлекләргә яки мәетне турыдан-туры күмү фактын раслаучы мәгълүматлар шәхси очракта гына бирелә.

Каберлекләргә яки дәлилләр теркәү кенәгәсендә мәгълүматлар булмаганда, мәрхүмне турыдан-туры күмеп алу фактын раслаучы, күмү урыны өчен җаваплы кешегә үлгәннәрнең биогра-Фик мәгълүматлары күрсәтелгән күмү корылмасы булу турында белешмә бирелә.

9. Кабер ташларын урнаштыру тәртибе

9.1. Әгерҗе шәһәре зиратларында күмү корылмалары эзерләү һәм урнаштыру әлеге тәртиптә каралган шартлар һәм гамәлдәге башка норматив актлар нигезендә башкарыла.

9.2. Каберләрдә күмелгән урын өчен җаваплы органга документлар тапшырганда аларны эзерләү (сатып алу) өчен җаваплы органга җавап-венной гаризасы буенча урнаштырыла яисә алмаштырыла.

9.3. Җитештерелә торган һәм билгеләнелә торган кабер ташы башка җирләргә үтеп керергә һәм зират территориясен төзекләндерү һәм агымдагы карап тоту эшләрен уздырырга тиеш түгел.

9.4. Кабер ташы жир кишәрлеген күмү өчен билгеләнгән чикләрдә билгеләнә. Участок чикләрендәге һәйкәлләр, Стеллар, мемориаль такталар, башка па-мят билгеләре урнаштыру тыела.

9.5. Кабер ташы корылмалары участок чикләре өчен чыгыш ясаучы яки алар өстендә эшләрчә өлешләргә ия булырга тиеш түгел.

Билгеләнелә торган Кабер ташы биеклеге-2 (ике) метрдан да артмаска тиеш, койма 80 см дан да артмаска тиеш.

9.6. Зиратларда күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт көче белән яки башка затлар тарафыннан күмү эшләрен башкару технологиясен контрольдә тотуны гамәлгә ашыру, эшләр башланыр алдыннан һәм аларны тәмамланганнан соң вәкаләтле орган белгечләре тарафыннан урнаштыру эшләре башкарыла.

Әгәр җайланманың технологиясен үтәмәү зарарлану (бозу, юкка чыгару), инженерлык челтәрләренен, аллалар, юллар, яшел утыртмалар яки тышкы төзекләндерү объектларының билгеләнгән зарарлану (бозу, юк итү) аркасында килеп чыккан зыянны вәкаләтле орган билгеләгән тәртиптә төзелгән де-фект акт нигезендә тулысынча капларга тиеш.

9.7. Корылмалар урнаштыруны грунттан ерак булу сәбәпле үлгән кешене җирләгәннән соң бер елдан да иртәрәк эшләр чыгарырга киңәш ителә.

9.8. Билгеләнгән күмү корылмалары җирләнгән урын өчен җаваплы булган объектларның милке булып тора, шуңа бәйле рәвештә аларга әлеге корылмаларны карап тоту һәм саклау бурычы йөкләнә.

9.9. Кабер ташына үлемнәр турындагы дәрәс булмаган биографик язучулар язучу тыела.

9.10. Күмү урыннары өчен жаваплы кешелер яки күмү корылмаларын тиешле таләпләргә туры килми торган гражданныр кисәтү алган вақыттан алып 30 көн эчендә житешсезлекләрне бетерүнен мәжбүри булмавы турында кисәтә.

Вәкәләтле орган башка каберләргә илтүче койма урнаштырылган ташландык жирләнгән урын өчен жаваплы зат билгеләргә кызыксынган гражданныр катнашында комиссия тикшерүе нәтижәләре буенча башка каберләргә керү мөмкинлеген тәмин итү максатыннан ташландык жирләү урынын өлешчә демонтажлау (талау) турында Карар кабул итәргә хоуклы.

9.11. Коры-сарылар (авария хәлендәге агачлар), табигый бәла-казалар, урлаулар һәм вандализм аркасында безгә зыян китерергә мөмкин булган корылмалардан иминиятләштерергә киңәш ителә.

10. Кабер һәм кабер корылмаларының эчтәлеге, хужасыз каберне тану

10.1. Күмүгә таныклык язылган затлар каберлекләрне һәм яшел үсентеләрне үз көчләре белән тиешле хәлдә тотарга тиеш (рәсмиләштерелгән кабер холмы, һәйкәл, цоколь, чәчәк түтәлләре, коймалар, каберлекләр турында кирәкле белешмәләр) яисә башка затларны жәлеп итеп.

10.2. Кабер ташы корылмасының милекчесе теләге буенча, әлеге милекче һәм жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт тарафыннан күмү урыннарына хезмәт күрсәтү, намогиль корылмасын (надгробия) кабул итү турында килешүләр, сакланышка киртәләр төзелергә мөмкин.

10.3. Жирләү турындагы мәгълүматлар тулмаган очракта (һәйкәл, цоколь, оград юк, мәрхүм, хачы һәм т.п. турында мәгълүмат белән билге юк) зират администрациясә 2 (ике) ел рәттән күмелгәнне карап торырга тиеш:

- 1) жирләү эше буенча махсулаштырылган хезмәт вәкилләре катнашында, кабернең торышы турындагы акты кую өчен жирләү эше мәсьәләләре буенча попечительләр советы оештырырга;
- 2) трафаретны күмүгә-күмүне тәртипкә китерү кирәклегә турында кисәтү куярга;
- 3) әлеге жирләүне махсус китапка теркәргә;
- 4) хужасыз күмүнең яки Кабер ташы корылмасының тарихи-мәдәни кыйммәте билгеләнгәндә, аны тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен саклау һәм файдалану турындагы законнар нигезендә саклауны тәмин итү.

10.4. Кисәткәннән соң, бер ел узгач, әгәр дә булса, ул тәртипкә китерелә һәм кызыксынган зат булган күмү өчен жаваплылыкны раслаучы документаль дәлилләр тапшырмаган булса, жирләү эше мәсьәләләре буенча попечительләр советы вәкилләре белән бергә жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган оешма кабер һәм каберлекләрне хужалыксыз дип тану турында Карар кабул итәргә хоуклы.

10.5. Акт төзелүне үз өстенә алган хужасыз затка тану турында акт төзелгәннән соң, кабер һәм Кабер ташы тәртипкә китерү кирәклегә турында заказ хаты белән жибәрелә һәм таләп үтәлмәсә, 3 ел узгач, акт төзелгәннән соң 20 ел элек кенә түгел, Кабер ташы корылмасы жирләнгән көннән соң хужасыз дип таныла.

10.6. Кабер ташы сүтү тиешле акт белән рәсмиләштерелә.

10.7. Бу участка кабат жирләү хужалыксыз дип танылган көннән соң 10 елдан да иртәрәк рөхсәт ителми.

10.8. Хужасыз каберләргә күмү әлеге кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

11. Зиратларны карау кагыйдәләре

11.1. Зират территориясендә килүчеләр жәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

11.2. Зиратка килүчеләр хоуклы:

- 1) зиратка килеп йөрергә;
- 2) мәдәни билгеләнештәге объектларга йөрү;
- 3) Күмү урыннарын карап тотарга;

4) каберне төзеклэндөрү буенча нинди дә булса капитал эшләр башкару, шул исәптән эскәмияләр урнаштыру, һәйкәлләр һәм башка жылыту корылмалары урнаштыру, фотога төшерү, каберлекләргә төзеклэндөрү, шул исәптән эскәмияләр урнаштыру;

5) автотранспортта зират территориясенә керергә;

6) дини йолалар үткәрү.

11.3. Дини йолалар гражданның тарафыннан мөстәкыйль рәвештә дини оешмалар һәм конфессияләр тарафыннан билгеләнгән горейф-гадәтләр буенча үткәрелә һәм тәртип һәм башка хокукый актларга каршы торырга тиеш түгел.

11.4. Зират территориясендә тыела:

1) йорт хайваннары, ау кошлар, этләр белән керергә һәм йөрергә;

2) учак ягу, ком һәм балчык чыгару, кисү;

3) жир казу;

4) һәйкәлләргә бозарга, территорияне чүпләргә;

5) агачлар сындырып, чәчәкләр йолкырга;

6) велосипедларда, мопедларда, мотороллерларда, мотоциклларда, чаңгыда, чаналарда шуарга;

7) спиртлы эчемлекләр эчү, психотроп чаралар һәм наркотиклар кабул итү, алкоголь һәм башка исерек хәлдә йөрү;

8) территорияне металл ломы, төзелеш һәм көнкүреш калдыклары һәм башка материаллар белән томаларга һәм чүпләргә;

9) хайваннар һәм корбаннар күмү;

10) жирләнгән урыннарда агачлар һәм куаклар утыртырга;

11) зират территориясендә ябылу тантанасыннан соң булу;

12) чит күчмәсез милек алырга

11.5. Зират территориясендә эшмәкәрлек эшчәнлегә башкару (чәчәкләр, жирләү ритуалы предметлары, каберне төзеклэндөрү материаллары белән сәүдә итү) тыела.

11.6. Жирләү урыннарын мәсхәрәләү яки юкка чыгару Россия Федерациясе законнары белән каралган җаваплылыкка тартыла.

11.7. Мәрхүмне жирләү бурычын үз өстенә алган затлар (күмү урыны өчен җаваплы) бурычлы:

1) тиешле документларны рәсмиләштерергә һәм үлчәнгән теркәлү номерларының күмелгән урында ишкәкләү процедурасы тәмамлангандан соң ук урнаштырылуына инанырга;

2) иске органга тапшырганнан соң күмү урынын яңадан теркәгән очракта яңа жылыту номерларының күмелгән урында билгеләнүенә инану;

3) кабернең тиешле хәлдә, Кабер ташы, яшел үсентеләргә һәм күмелгән жирләр турында кирәкле белешмәләргә карап тотарга;

4) кабер холмнары, үлән чабу, ремонт һәм Кабер ташы корылмалары җәю, әйләнә-тирә территорияне чистарту, махсус билгеләнгән урыннарда чүп чыгару белән 0,5 м аралыкта (контейнерлар) вакытында житештерергә);

5) яңадан рәсмиләштерү.

11.8. Дини оешмалар вәкилләре үз һәм башка конфессия вәкилләренә хөрмәт белән карарга, йолалар кылуга комачауламаска, жирләүне оештыру һәм үткәрү белән шөгыльләнүче персоналга үз функцияләрен башкаруда ярдәм итәргә тиеш.

11.9. Кабердә булган әйберләргә, ритуаль атрибутларны урлауда, Күмү урыннарын мәсхәрәләүдә яки юк итүдә гаеплеләр Россия Федерациясе законнарында каралган җаваплылыкка тартыла.

12. Зиратларны карау буенча җәмәгать чаралары

12.1. Зиратларны (суб-ботники, чәршәмбе) карау буенча төп иҗтимагый чаралар ел саен Башкарма комитет тарафыннан апрель һәм май айларында, бәйрәмнәр һәм истәлекле көннәр (Яз һәм Хезмәт бәйрәме, Жинү көне), дини бәйрәмнәр һәм истәлекле көннәр (Пасха, Радоница, Ураза бәйрәме, Корбан бәйрәме һәм башкалар), сентябрь һәм октябрь айларында оештырыла.

12.2. Зиратларга хезмәт күрсәтә торган жирле үзидарә органнары һәм оешмалар, урып-жыю инвентаре бүлеп бирү һәм махсус техника бирү юлы белән зиратларда өмәләр һәм чәршәмбе

өмәләре үткәрелгән фәнни-тикшеренү эшләрендә инициативалы төркемнәргә һәм берләшмәләргә булышлык итәләр.

12.3. Зиратларны карау буенча жәмәгать чараларын оештыруны " Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты башкара.

13. Дин зиратларында эшчәнлек оештыру

13.1. Әлеге башлык дин зираты янында жирләнгән мөэмин гражданның һәм якин туганның элек шул ук диннең тиешле дини йолалар буенча үлгән кешеләрнең хокукларын яклый.

13.2. Дин тоту зираты-үлгән бер дин (конфессияләр) өчен жирләү урыннарын, шулай ук үлгән кешеләрне күмү һәм башка ритуаль хезмәтләр күрсәтү өчен билгеләнгән биналарны, корылмаларны һәм башка объектларны үз эченә алган жирләү билгеләнешендәге объект.

13.3. Дин тоту зиратларында елга-лигиоз йолаларны башкаруны күздә тоткан Үзәкләшкән дини оешмалар тәкъдиме буенча булдырыла ала.

Дин тоту зиратын булдырганнан соң аның статусын ижтимагый-таулы яисә башкача үзгәртү рөхсәт ителми.

13.4. Дини конфессияләр карамагында булган корылмалар астындагы жир кишәрлекләре аерымланган, уникаль кадастр номерлары бар һәм дини оешмаларга Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вакытка бирелә.

13.5 дин тоту зиратларының эшчәнлек тәртибе «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан дини берләшмәләр белән килешү нигезендә билгеләнә.

14. «Әгерже шәһәре» муниципаль берәмлегендә Күмү һәм жирләү эшен оештыруны контрольдә тоту

14.1. Башкарма комитет әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәүне контрольдә тотта.

Хезмәт күрсәтүче оешма тарафыннан әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән бурычларны үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, шулай ук муниципаль зиратны күмү хокукы белән тоту һәм эксплуатацияләү килешүе шартларын бозган очракта, комитет муниципаль зиратны карап тоту һәм эксплуатацияләү буенча килешүне өзәргә хокуклы.